

умовах. Підхід до формування ефективної системи управління ресурсозбереженням на підприємстві повинен бути системним та комплексним та має забезпечувати баланс між кінцевими результатами праці, що характеризуються зростанням продуктивності, раціональним використанням ресурсів і їхньою економією, – з одного боку і збільшенням об'єму реалізації продукції (робіт, послуг), – з іншого. На прикладі порівняння витрат на енерго- та ресурсозбереження в розвинутих країнах світу та в Україні встановлено, що українські промислові підприємства повинні власними зусиллями вирішувати всі питання, пов'язані з підвищенням продуктивності виробництва та економічної ефективності. Рішенням головних перешкод до впровадження ефективного ресурсозбереження може стати комплексний розгляд системи економії ресурсів, активна державна підтримка ресурсозбереження на промислових підприємствах, розробка мотиваційної системи ресурсозбереження на підприємства та ін.

Список використаної літератури

1. Шаповал А. І. Методичні підходи до формування ефективної системи управління ресурсозбереженням на підприємстві [Електронний ресурс] / А. І. Шаповал, А. О. Шаповал. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/3562/1/ACF07B18d01.pdf>
2. Нижник В. М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств / В. М. Нижник, Т. В. Шумовецька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – № 3. – Т. 3. – С. 100–102.
3. Баландіна І. С. Принципи формування потенціалу ресурсозбереження на підприємствах у сучасних умовах / І. С. Баландіна // БизнесІнформ. – 2012. – № 11. – С. 141–143.

*Ємельянов О. Ю., канд. екон. наук, доц.,
НУ «Львівська політехніка», м. Львів*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні умови господарювання для багатьох вітчизняних підприємств є несприятливими, що обумовлено як загальною економічною кризою у державі, так і низьким рівнем розвитку техніко-технологічної бази суб'єктів господарювання. Значна маса фізично і морально зношених основних засобів, масштабне використання застарілих технологічних процесів, низька якість продукції та інші ознаки, що негативно характеризують наявну техніко-технологічну базу значної кількості вітчизняних підприємств, зумовлюють їхню низьку конкурентоспроможність та негативно впливають на фінансові результати їхньої діяльності. Усунення цих негативних явищ у господарській діяльності підприємств потребує розробки та впровадження науково обґрунтованих програм їхнього інноваційного розвитку, що, у свою чергу, потребує попереднього оцінювання рівня такого розвитку.

На теперішній час проблема оцінювання та управління інноваційним розвитком підприємств висвітлюється у багатьох наукових працях, зокрема у [1, с. 15–16; 2, с. 33–38, 3, с. 170–175 та ін.], автори яких запропонували низку плідних, науково обґрунтованих підходів до формування інноваційної моделі розвитку

суб'єктів підприємництва. Проте, питанню інформаційного забезпечення оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємств науковцями приділяється недостатньо уваги, що зумовлює необхідність його подальшого дослідження.

Інформаційне забезпечення процесу оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємств повинно базуватися на системі індикаторів вимірювання цього рівня, що потребує попереднього встановлення критерію визначення економічного ефекту від реалізації підприємством інноваційних програм і проєктів. Зокрема, одним з таких критеріїв може виступати прибуток від операційної діяльності. Тоді рівень інноваційного розвитку підприємства у звітному році, порівняно із базовим, можна оцінити як відношення приросту операційного прибутку підприємства внаслідок здійснення ним інноваційної діяльності до загального приросту його операційного прибутку. У свою чергу, величина приросту операційного прибутку підприємства внаслідок здійснення ним інноваційної діяльності повинна являти собою суму значень п'яти показників, до яких належать: 1) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим внаслідок переходу до виготовлення інноваційних видів продукції, виробництво яких не потребує припинення виготовлення тих видів продукції, що вироблялися підприємством у базовому році; 2) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим внаслідок переходу до виготовлення інноваційних видів продукції, виробництво яких потребує припинення виготовлення певних видів продукції, що вироблялися підприємством у базовому році; 3) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим від виготовлення ним частини обсягів певних видів продукції, що вироблялися у базовому році, за допомогою впроваджених інноваційних технологічних процесів без припинення виготовлення іншої частини цих видів продукції за допомогою старих технологій; 4) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим від виготовлення ним певних видів продукції, що вироблялися у базовому році, внаслідок заміни традиційних (старих) технологій виробництва на інноваційні; 5) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим внаслідок впровадження маркетингових, організаційних та господарських нововведень. Таким чином, оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємства потребує наявності інформації про значення перелічених показників приросту його операційного прибутку у звітному році порівняно із базовим.

Слід відзначити, що операційний прибуток як критерій вимірювання рівня інноваційного розвитку підприємства має два істотні недоліки: по-перше, він не враховує обсяги інвестиційних витрат, понесених підприємством; по-друге, величина прибутку характеризує в основному короткострокові наслідки провадження підприємством інноваційної діяльності.

Для усунення першого з названих недоліків доцільно перейти від показника прибутку до показника надприбутку підприємства. При цьому останній являє собою різницю між величиною прибутку підприємства та розміром інвестицій, вкладення яких її обумовило, помноженим на норму прибутковості інвестиційних ресурсів у частках інвестицій. За таких умов критерієм вимірювання рівня

інноваційного розвитку підприємства у звітному році порівняно із базовим буде виступати відношення приросту операційного надприбутку підприємства внаслідок здійснення ним інноваційної діяльності до загального приросту його операційного надприбутку.

Стосовно врахування довгострокових наслідків здійснення суб'єктом господарювання інноваційної діяльності, то з цією метою слід перейти до розгляду показника ринкової вартості підприємства, що обчислюється з використанням дохідного підходу до її оцінювання. Тоді критерієм вимірювання рівня інноваційного розвитку підприємства у звітному році буде виступати відношення приросту ринкової вартості підприємства внаслідок здійснення ним інноваційної діяльності до загального приросту його ринкової вартості протягом звітного року.

Однак, показник ринкової вартості підприємства як критерій вимірювання рівня його інноваційного розвитку не враховує обсяги інвестицій у цей розвиток. Отже, найбільш узагальненим індикатором вимірювання рівня інноваційного розвитку суб'єкта господарювання є відношення різниці між приростом ринкової вартості підприємства на кінець звітного року порівняно з його початком, обумовленим здійсненням підприємством інноваційної діяльності, та величиною інвестицій, що зумовили цей приріст, до різниці між загальним приростом ринкової вартості підприємства за цей період та загальним обсягом інвестицій, які обумовили такий приріст.

Враховуючи викладене, отримання інформації про загальний рівень інноваційного розвитку підприємства потребує виконання таких дій: 1) вибір критеріального показника економічного розвитку підприємства; 2) виокремлення у загальному прирості величини критеріального показника тієї його частини, яка обумовлена саме розвитком підприємства, а не якимись іншими чинниками, що не пов'язані із зростанням економічного потенціалу суб'єкта господарювання (наприклад, збільшенням попиту на його продукцію внаслідок покращення кон'юнктури на ринках збуту за умови, що цей попит може бути задоволений за існуючого на підприємстві рівня його виробничого потенціалу); 3) виділення у величині зростання критеріального показника, яка обумовлена саме розвитком підприємства, тієї її частини, що утворилася внаслідок здійснення суб'єктом господарювання інноваційної діяльності; 4) виокремлення у прирості значення критеріального показника економічного розвитку підприємства внаслідок здійснення інноваційної діяльності стабільної його частини, яка не матиме тенденції до зниження.

Список використаної літератури

1. Герасимчук В. Г. Інноваційно-інвестиційний розвиток промисловості України : проблеми і перспективи / В. Г. Герасимчук, Л. Є. Довгань, В. Р. Давиденко // Інвестиції : практика та досвід. – 2006. – № 12. – С. 14–17.
2. Касич А. О. Стратегічні орієнтири інноваційного розвитку машинобудування України / А. О. Касич // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 7 (73). – С. 32–40.
3. Князь С. В. Аналіз та оцінювання факторів, що впливають на ефективність контролювання та регулювання інноваційного розвитку підприємства / С. В. Князь, В. А. Новицький, О. В. Князь // «Проблеми економіки та управління». Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2006. – № 554. – С. 169–176.